

Orbók tanítóék

Gyászjelentést kaptunk június közepén, hogy Tolna Károlyné Orbók Julianna, egykori endrődi tanító életének 75. évében Budapesten elhunyt.

Kötelességemnek éreztem, hogy a szülőfalu nevében, június 23-án, a Farkasréti Temető ravatalozójában elkészönjek tőle. Ezt az alkalmat felhasználva kívánom olvasóinkat emlékeztetni az Orbók családra, melynek tagjai pedagógusként összegezve évszázadnál is hosszabb időt szenteltek Endrőd felemelkedésének.

Az aradi szülők: Orbók József és Boros Franciska két fia: János és József hozzánk kerültek tanítónak.

János 1883-ban Oláhódoson született. Öccse: József: Színfaluban látta meg a napvilágot 1885-ben. Mindketten Szatmárnémetiben szereztek oklevelet. János itt kezdett tanítani, és endrődi lányt, Varjú Esztert vette feleségül. Nyugdíjazásáig nálunk tanított. Négy lány, és két fiúgyermekük született. Közülük kettő Irén és Lajos örökre Endrődön maradt, mert évnnyit sem kitevő életüket itt fejezték be. Elsőszülött János (1907-1964), Mária Magdolna (1913, ma is él Budapesten) Jolán (1914-1985), Margit (1919-1968). Harnos Imre, az Ausztráliában élő tudós édesapja, a most 85 éves Harnos Imre, Orbók Jánosék veje volt.

János a tanító úr 1930-ban vonult nyugdíjba, s a család elköltözött Dunabogdányba. Munkáját a fennmaradt jegyzőkönyv így jellemezte: "... tanyai és belterületi (mirhói) iskolánál végzett munkája határozott és hasznos, céltudatos, kemény, de igazságos, ernyedetlen szorgalommal nevelt tanított, igyekvő tanító volt, aki istenfélő étellel mutatott példát gyermekeknek és felnőtteknek. Községünk és családja boldogulásáért fáradhatatlanul dolgozott." Hozzá csak annyit toldok: országos hírnevű, poéta vénájú főkantorunknak, Újházi Miklósnak testi-lelki jó barátja volt. Aki több alkalommal megörökítette értékeit, tetteit. Elsős elemista koromban karácsonyig tanítóm volt, amikor combtörés következtében nyugdíjazták. Köszönöm neki a sikeres indulást.

József 1885-ben, Színfaluban született, és Endrődön 1947-ben halt meg. 1905-ig Dunabogdányban tanított. Azután Endrődön, tanyán, majd a községben működött. 1912-ben a legmagasabb osztályok (V. és VI.) kerültek keze alá. Feleségét: Belényesi Emíliát Erdélyből hozta. 1924-ben igazgatói teendőket ellátását is rábízták. Róla az Egyházi Iskolaszék feljegyzése a következőket örökítette meg: „... Brassóban gazdasági tanfolyamot, Szegeden ipariskolai tanfolyamot, Aradon pedig továbbképző tanfolyamot végzett... Tagja az Egyházközségi Képviselőtestületnek, az Endrődi rk. Tanító Testület elnöke, az Iskolánkívüli Népoktatás vezetője, az

Áruszövetkezet igazgatóságának elnöke.” Felesége, mint a Nagylány Iskola tanítója ment nyugdíjba. 1947-ben férjét exhumáltatja, és Farkasréten helyezteti el. Ott férje mellett nyugszik, befejezván áldásos életét. Öt gyermekük született. Elsőszülöttük, az országos hírnevet szerzett József (1991-1981), több magas kitüntetés birtokában tette ismertté Parád iskoláját. Erzsébet (Csejtiné) Endrődön az Újtelepi iskolában tanított évtizedekig. (1914-1992. Jászkisér) Sára hosszú évekig volt a Nagyóvoda szeretett óvó nénije. Ilona, aki Mezőcsát zöldkeresztes nővére volt 1918-1986 között élt. Julianna volt a legfiatalabb. A tanítóképzőt Szarvason és Nagyváradon végezte. Majd a nagylaposi tanyai iskolában működött. Munkája ma is élő legenda a tanyai emberek ajkán. Házasságkötése után Parádra költözött és ott folytatta bátyja – áldásos, sikerekben gazdag – munkáját.

Színigazak a gyászjelentés sorai: “... 75 évesen elhunyt a drága édesanya, nagymama, akitől oly sok szeretetet kaptunk...”

„Szülőföldje porából, a kedves Hármaskörös vizéből és a halott kedvenc virágából hoztam váltságdíjat a fővárosnak, hogy emléküket örökáron megválthassam a szülőfalunak. A pár csepp víz Endrőd áldását és veszedelmét jelenti, a por az éltető áldás földjét, a pár szál virág a szeretetet és kedvességet fejezi ki, mellyel tőlünk kapott sok szépet és jót kívánjuk meghálálni. Most drága szüleid elporladt teste fölé helyeztünk nyugalomra, adjon az Úristen békéd pihenést. Isten veletek!”